

S O M M A R E N 1946

Det var vid Elsa Pers besök hos oss med anledning av Elsas 65 års dag i Januarisom vi började att planera för sommaren.

Efter en del underhandlingar blev bestämt, att Elsa och jag skulle träffa samman med Elsa Per för att vara vid Vittsjö under 2-3 veckor från den 15 Juli.

Huru vi skulle tillbringa försommaren var obestämt, men vi tyckte allt, att det skulle vara litet tråkigt att gå i värmed i staden ända till medio av Juli.

Så kom Ingrid och Per Silfversparres så vänliga inbjudning att tillbringa Midsommar hos dem på Hasselfors likt en tidigare Midsommar, då vi voro deras gäster i sällskap med bror Ivar.

Vid bror Enars begravning träffade vi Olofs Runa, som inbjöd oss att gästa dem på väg till Hasselfors. Den genaste vägen dit går visserligen ej via Jönköping, men det var onekligen mycket frestande att taga vägen Öster om Vettern, som jag visserligen sett något av men Elsa ej alls. Vi beslöt oss sålunda att antaga inbjudningen med tacksamhet.

Fredagen den 14 Juni avreste vi sålunda från Göteborg till Jönköping, och därmed började vår händelserika sommar 1946.

Via Falköping anlände vi på kvällen försenade till Jönköping i hållande regn och storm, och hvem mötte oss ej på stationen om inte Anna Hessle, som av Runa fått reda på att vi skulle komma. Hon hade trots regnet varit nere vid stationen vid ett tidigare tåg, och nu väntade hon på oss vid stationen trots förseningen.

I regn och storm begåvo vi oss alla tre till hotellet, där Runa tingat rum för oss. Vi voro hungriga så vi fingo oss litet mat i Annas sällskap. Vettern mullrade som om det varit öppna havet, och vågorna slog mot stranden och skummet yrde över järnvägsbanken och gatan mot hotellet.

Anna bjöd oss middag eller f.m. te dagen därpå, vilket vi ville. Det slutade med att vi begagnade oss av båda bjudningarna till följe det ruskiga vädret, som gjorde, att vi just ej kunde se mycket av staden.

Vi gjorde dock en visit ute hos Thorsten Nflit på Huskvarna och hade nöjet träffa honom hans fru och deras fyra flickor, små Nordenfeltar som sågo duktiga och glada uf, så dem gillade vi. Thorstens hem var vackert. Väl stora gammaldags rum i en villa, som förut bebotts av en Tham. Jag kände igen en del möbler från farbror Leonards och Hugos hem. Thorsten var vänlig att med bil skjutsa oss till staden, så att vi skulle få se något av den trots regnet.

Hos Anna Hessle hade vi riktigt trevligt. Först på f.m. te och sedan på middag. Vi pratade Hjelmared och om Hesslarne. Hennes lilla hem var så inbjödande med alla möjliga gamla vackra saker, väl värdade från hennes föräldrars och Presidenten Darins hem. I Jönköping är hon

född, och der har hon vuxit upp. Hon har ej någonsin bott så långt från Kristina kyrkan, att hon ej hört dess klockor. Hennes föräldrar bodde under största delen av sitt liv snett över kyrkogården mot der Anna nu bor. Gamla mahognimöbler med klädsel av röd sidenbrokad, korsstygsmattor och kuddar. Antikt Ostindiskt porslin m.m. En tavla antagligen av Marcus Larsson. En gammal jungfru, välvilligheten själv, som jämte Anna själv trugade och bjödo den goda maten. Det var en stämmingsfull e.m. eller rättare dag. Elsa var väl med om Hessleförhållandena och njöt med mig. Anna har en vacker ålderdom, kry trots sina många åroch i åtnjutande av kärlek och anseende av forna eleverfrån skolan der hon varit lärarinna och många vänner. Som ett bevis på hennes uppskattning har denna vår en Annas tidigare elever skänkt ett stipendium till skolan bärande Annas namn.

Söndags morgon var strålande väder, Vettern stilla och lju för att se något av staden gingo vi några gator och sågo bebyggelsen, gamla rådhuset och hovrättshuset. Storgatan och parallellgatan med höga funkishus omvexlande med gamla träkåkar i mer eller mindre godt stånd, delvis omändrade, delvis oförfalskade med kullerstensgårdar med gårdshus etc. Stadsparken var tilltalande, och utsikten över Vettern strålande. Det är nog ej många svenska städer, som kan framvisa en dylik stadspark.

Vid 12 tiden på middagen mötte vi Anna för att i hennes sällskap bege oss till Olles, till deras sommarhem. Vi reste med buss ett stycke förbi Huskvarna norr ut till en avväg, där Olle mötte oss med bil i sällskap med Ivar, en hurtig trevlig pojke och så foro vi iväg delvis på gamla Gripenbergsjärnvägens f.d. bank och kommo till sjön Bunn, där Olles för sommaren hyrt övre våningen av en nybyggd villa. Bostaden var invändigt mycket bekväm, och jag igenkände en del mobilier, som jag själv varit med om att anskaffa för Ivars och föräldrarnes hem. Utsikten från villan var mycket tilltalande över sjön Bunn, en långsträckt sjö med många öar och skog runt sjön. Endast ett tak syntes av en byggnad, annars ostörd natur med landsväg visserligen mellan huset och sjön, men denna tycktes vara obetydligt trafikerad.

På e.m. bjöd Olle på en biltur, så att vi skulle få se trakten. Vi foro genom skogar och förbi gårdar ut mot Vettern, som vi fingo se först mulen men vid framkomsten till Gyllene Uttern i strålande skimmer och glans över sjön med Visingsö. Vi gingo ur bilen och njöto av den oförglömliga utsikten. Fru Gyllensvan var vänlig att visa oss en del av anläggningarna. Vackra orginella och storvulna som säkert vålla mycket arbete att bibehålla och förkovra. Vi passerade Gränna men stannade ej. Skogarna som vi genomforo voro delvis beväxta med storskog, delvis mindre värdefull skog och blandskog, stora mossar och småsjöar, mot Vettern stora odlade fält, inåt landet mest smågårdar. Skogarna kring Bunn lära hava inspirerat artisten John Bauer, som tidvis bott där, till flera av hans sagomåningar.

Vi gjorde på Måndagen en något längre biltur för att avlämna Ivar hos en kamrat, som han skulle gästa några dagar. Det sista vi sågo av honom var en gänglig barbent pojke svängande i ena handen en väska och i den andra en sparkboll i sällskap med sin vän. Erik sågo vi ej, då han han var på besök hos en sin kamrat några dagar. Dath hade utvecklats mycket, en trevlig gänglig flicka med öppen blick, som rustade för att om några dagar resa till sin konfirmationsläsning i Ljungskilettrakten. Den lille Lennart Yngve åt och sov omväxlande som kröp vid vaket tillstånd omkring med fart härs och tvärs och enligt sin mammas utsago glad över ut-

rymmet med ej så många möbler och dukar, som han ej fick draga i, som i den trånga stadsvåningen. Han var mycket lik sin pappa som jag minnes honom, då jag första gången såg honom vid Stockholmsbesök hos Ivar och Dath. Bunn lär vara mycket kräfterik och besökes av kräftfångare från olika håll. Många ekor av ovanlig konstruktion sågo vi vid stränderna av Bunn och av Bunn's samhälle c:a 1 km från där Olles bodde minns jag mest en typisk lanthandel.

Tisdags f.m. foro vi vidare på vår färd. Först med bil till stora landsvägen och sedan med buss till Gränna samma vackra väg, som då Olle skjutsade oss men tyvärr regn. I Gränna hade vi ett upphåll på c:a ½ timme, varunder vi fingo under en promenad en fullständigare uppfattning om staden, än då vi bara åkte därigenom. Intrycket är goft, mest vitmålade trähus längs en lång gata allt ålderdomligt och väl underhållet. I många hus anslag om polkagrisar till salu eller att polkagrisarne voro slut, viklet var det vanliga. Museet besökte vi. Ett litet välordnat provinsmuseum mest bestående av Andrée minnen. Den vidare bussfärden till Ödeshög och sedan med tåg till Vadstena gav tyvärr ej det utbyte vi väntat på grund av regnet.

I Vadstena togo vi in på stadshotellet, ett typiskt småstadshotell med biffsteklukt och flitigt använda eller kanske rätta sagt sålän storstädade sovrum och andra lokaler. Vid en promenad i regnet besågo vi slottet utvändigt och från borggården och gingo ikring något. Bl.a. besökte vi egentligen efter stängningstid en turistbyrå kombinerad med försäkringsagentur. Byrån bestod av ett gemensamt kontor, förmak, bibliotek och allt möjligt annat förestått av en äldre man i ntrock i länstol. Vi talade en stund med honom och hade nog träffat på den verkliga kännaren av staden och dess minnen. På morgonen därpå var uppehållsväder, och vi gingo ett slag genom den ålderdomliga staden till Klosterkyrkan som vi beundrade, särskilt tilltalande att få gå ikring utan någon pladdrande gid. Vi beundrade särskilt det rena, vackra kyrkorummet utan läktare, en underbar skulpterad madonna och en del kyrkliga textilier.

Därpå åkte vi tåg till Alvastra. Promenerade till ruinerna i hållande regn delvis i högt blött gräs tillfölje en tjur som visade att han ej tyckte om att bliva störd där han tjudrats rätt över gångstigen. Kyrkoruinen beundrade vi i stritt regn och önskade nästan, att det funnits mera tak kvar. Våta och hungriga anlände vi till Ombergs turisthotell där vi fingo en god och riklig lunch, som smakade ljuvligt efter järnvägsresa och promenad i regrusket. Efter lunchen klarnade det upp. Elsa gjorde en promenad till Ellen Keys Strand och sedan foro vi i beställd bil först upp på Omberg så högt bielen kunde gå och Elsa gick därifrån upp på toppen. Så reste vi en tur runt berget på halva dess höjd. Beundrade utsigten och alla de vackra träden, skyhögabarrträd, in- och utländska, bokar, ekar och andra lövträd. Särskilt beundrade vi jättestora avenbokar längs vägen emellan ruinerna och turisthotellet. Härifrån åkte vi över de böljande sädesfälten, vars make jag tror mig aldrig hava sett. Blir den skörden bägad, så kommer landet i sin helhet att få godt därav. I Hästholmen togo vi tåg och åkte sedan med flera byten via Laxå till Hasselfors. Resan på tåget hade säkert varit mera givande om vädret varit bättre. Nu hindrade regnet sikten. Motalaskulle jag gerna velat få ett bättre intryck utav. Bland stationsnamn vi passerade fäste jag mig vid Godegård, som är förbundet med Grillnamnet. V

Vid Hasselfors mötte Per och Arent med bil, och så reste vi den korta sträckan till Pers och Ingrid's hem vid Hasselfors. Här mottogos

vi med stora famnen av Ingrid och hennes duktiga dotter Margareta och efter teet som smakade underbart (vi hade efter den tidiga lunchen vid Omberg ej fått annat till livs än ett par smörgåsar vid Laxå till teet hos Ingrid kl. 11) Elsa hade visserligen skrivit till Ingrid att hon ej skulle besvära sig med mat då vi kommo, men som väl var hade Ingrid ändå satt fram mat och jag vill säga att det smakade.

Det var några mycket angenäma dagar, som vi fingo tillbringa på Hasselfors. Margareta rustades ut för att i sällskap med Dath resa till sin konfirmationsläsning och hon avreste en dag sedan vi kommit. En kraftig och präktig flicka. Arent rustades också ut för att någon vecka senare resa till Karlskrona och ut på flottövningar på "Jarramas". Som gäst var en liten 4/5 årig finsk flicka, som fått ett tillfälligt hem hos Ingrid och Per. Vi tillbringade dagarne angenämt med långa bilturer i trakten. Besök på Kilsbergen och i Örebro med kaffe i en plantering framför slottet samt kors och tvärs genom Merike, som vi fingo en bra uppfattning om. Stora bördiga fält, vackra skogar, välskötta och ej så övermogna. Stora gårdar och bruk, Hasselfors och Svartå En gammal gård, som tillhört de äldre Nordenfelt. På kvällarne spelade vi ofta bridge dels vi fyra och två kvällar i sällskap med ett herrskap Heine dels på Hasselfors och dels på Forla, där Heine var chef för vattenfabriken. Porla ser dystert ut med sina mer eller mindre förfallna trähus, som vore kvar sedan brunnstiden. De hava under kriget använts till förläggningen. Det enda som det tycktes underhållna huset var Heines boestad. För stora litet stela rum. Dagarne slutade vanligen med att söka reda på "Pampen" som var ute i kärleksäventyr hos en tik c:a 3 mil borta. Oaktat noga tillsyn och koppling lyckades den alltid klara sig iväg och måste hemtas hem med bil. Långa promenader företogo vi oss i den närmaste trakten. Ett naturreservat på bruket var roligt att se. Fogellivet där på våren lär vara mycket livligt och har beskrivits i radio flera gånger av en tjänsteman på bruket, som gjort sig känd som fogelskildrare och fogelmärkare. En gammal lind med jag vill minnas 16 stammar beundrades. Elsa fick ett par bad i sjön oaktat att värmen ej var stor varken i vattnet eller i luften. Hon hade även tillfälle att hjälpa Ingrid att rensa i landen. Det var underbart att sova för öppet fönster om nätterna och ej bliva störda av gatubullret. Vi bodde i Arents rum.

Så togo de sköna dagarne slut. Vederbörligen avföljda av Ingrid, Per och Arent reste vi hem till Göteborg glada och nöjda med vår resa och med all vänlighet, som vi fått åtnjuta under den första av våra sommarturer.

Och nu komma vi till den andra av våra utflykter, till Vittsjö.

Ingen av oss hade besökt denna ort eller trakt av Skåne. Elsa Per hade tänkt att vara i skogsluft och hade tingat rum på Dömle pensionat i Vermland, men då detta sålts till en kyrklig stiftelse, kunde hon ej komma dit. Hon uppfrog åt oss att söka få reda på ett annat ställe, där vi kunde få rum, och av Margareta Wingård rekommenderades oss pensionat Solhäll på Vittsjö. Vi lyckades få rum där, och så träffades vi där den 16 Juli. Själva hade Elsa och jag kommit kvällen förut. Resan till Vittsjö var att börja med solig. Först foro vi genom Halland på känd väg. Beundrade glimtar av havet vid Kungsbackafjorden och vid Varberg. Sågo den bergiga Vestkustnaturen ned till söder om Varberg övergå i södra Hallands bördiga landskap, och vid Veinge bytte vi tåg i hållande regn, nästan skyfall, för att från Halland genom ett hörn av Småland kring Markarydstation komma in i Skåne. Kraftverket vid Lagan passerades och Knäred var ett stationsnamn som man lystrade till. (freden vid Knäred) Den del av Småland vi passerade stämde bra till uppfatt-

fattningen om Småland. Stora mossar med martallar, småväxt skog, små åkerlappar och gårdar, obetydliga stationshus, ett och annat mindre sågverk. Och så förändras landskapet, då vi komma in i Skåne. Större kraftigare skogar med blandträd, större gårdar, större stationssamhällen men ej det Skåne vi väntat oss. En vacker stor sjö med vikar och öar och så Vittsjö station. Bil från stationen till pensionatet. Bostad i en villabyggnad Furulid i trädgården vid pensionatet, en stor träbyggnad synbarligen till- och ombyggd flera gånger. Pensionatet är en stor affär med ett femtiotal gäster varav en del bo i själva pensionatsbyggnaden och andra liksom vi i närliggande villor. Det är ganska lustigt att på detta sätt dimpa ned i okänd trakt och bland okända människor, men vi veta av erfarenhet, att det är bara att taga saken lugnt, och så reder det sig med både sällskap och omgivning. Första dagen orienterade vi oss. Funno badplatsen och sökte komma oss i ordning, och då Elsa kom från Stockholm till middagen kvällen därpå, så kände vi oss rätt så hemmastadda. Det var en stor glädje att få taga emot henne. Hon blev liksom vi belåtna med sitt rum med undantag av duschen, som ej var användbar. Sängarna voro bra, min i kortaste laget, luften härlig med absolut tystnad om nätterna, där vi sovo vid öppna fönster. Vi kommo överens om att det var bra att ej bo i stora pensionatshuset med sitt oundvikliga buller av mycket folkoch kök och vad därtill hör. Maten serverades i flera rum och verandor, 3 mål om dagen och så mycket mat. Väl lagad och riklig och omväxlande. Dignande bord med ca 2 tjug ägg inen stor korg på bordet varje frukost, stora omeletter, hela stora stekar m.m. allt rikligt och godt. Vårdinnan änkefru Sandstedt och hennes två syskon-
döttrar som skötte det hela voro fryntliga och välvilliga. Vackra blommor från trädgården prydde alla bord. Alltid fräscha och vackert ordnade. Elsa presenterade oss för ett par fruar från Stockholm, som hon stött ihop med en föregående sommar, och lustig nog voro de gamla bekanta från barndomen med min Elsa och mig. Den ena fru Loven född Printzsköld hade varit skolkamrat med Elsa i Brummerska skolan i Stockholm och den andra Majorskan Mannerstedt född Kling kände jag från Göteborg, där vi dansat tillsammans som barn och jag har varit rätt så mycket tillsammans som ung med hennes bröder, i synnerhet med en av dem. Dessa båda fruar hava haft rätt så sorgliga familjeförhållanden, båda två övergivna av sina men efter mer än tjugoåriga äktenskap, fru Mannerstedt 29 år. De brukade nu slå sig ihop några sommarveckor varje år. Dessa båda, som båda rest mycket voro egentligen jemte Direktör Norrby vid B.J. de enda som vi voro samman med, egentligen bara en pratstund efter middagarna. Och så var der en fru som kom fram och presenterade sig och frågade huru Elsona voro släkt och hvilken som var min fru och så ännu en gång för att fråga om de ej voro systrar. Vi hade säkerligen varit föremål för gissningar.

Pensionatet var omgiven av en välvårdad trädgård med mycket blommor men utan utsigt.

Vi tillbringade dagarna mycket regelbundet: frukost kl. 9.30 därpå siesta i trädgården, lunch kl. 2 och middag kl. 6. Före eller efter lunch var bad, Elsa oftast för frukost, då jag ibland var med och sedan Elsa en gång till som regel i sällskap med Majorskan. En gång om dagen brukade vi taga en längre promenad. Jag har aldrig tänkt mig ett ställe med så många och vackra promenadvägar. Samhället Vittsjö ligger några km från Solhäll. Vackra prydliga som regel vita reveterade hus omgivna av välvårdade trädgårdar med blommor därav mycket rosor. Goda snygga butiker och flera villor och pensionat i olika riktningar. Icke desto mindre var ej svårt att komma ut i naturen och de vackra skogarna, mest stora underbara furor, raka och välväxta samt alla slag av lövträd huvudsakligen

bok, varav vi sågo praktexemplar. Den vackraste platsen var kring resterna av en gammal skans frå 1600 talet (Gustaf Adolfs krig 1612) Endast förhöjningar i marken syntes. Den ligger nära en å mellan de olika sjöarne. Över ån leder en vacker gammal gråstens valvbro. I dennas närhet hade fröken Lilly Zickerman bl. a. sin bostad under många år. Vad man saknade var större höjder men i stället hade man de vackra sjöarne och de välvärdade vördnadsvärda träden samt de välhållna byggnaderna och stora åkerfält med dignande gröda utlovande en rekordskörd av hö och säd. Någon industri syntes ej spår av vid Vittsjö och följaktligen inga arbetarekvarter, Endast några mindre såg Allt verkade välbärgad medelklass och lantbruksbebyggelse.

En dag, som varit litet regnig skulle vi efter upklarnande taga en kort promenad i en riktning, där vi ej varit förut. Hur det var tappade vi bort väderstrecken och gingo och gingo på smala körvägar och då tiden led och vi började bliva trötta så kommo vi till ett par bondgårdar. Vi gingo in och fingo se verkliga lantmannahem. Stra hus ej vidare renliga, vackra sädesfält och feta höns överallt både ute och på verandan, så det var ej rådligt att sätta sig utan att först hava övertygat sig om att man ej satte sig på hönsens rikligt tilltagna visitkort. Barnen feta och vålmående höllo på med sin måltid med knivarne i högsta hugg och lämnade ibland maten för ett ögonblick för att titta på oss. Så småningom kom den eftertelefonerade bilen och tog oss åter på de smala vägarne.

Efter middagarne brukade vi samtala en stund vid kaffet ofta i sällskap med de ovannämnda damerna och Direktör Norrby, och det var roligt att höra dem tala, då alla, isynnerhet Fru Lovén och Direktör Norrby rest mycket och långt. Fru Lovén både i Afrika, norr- och central-, och i Indien. Vid 8 - 9 tiden brukade vi Elsona och jag gå upp till vårt rum och spela träkarlsbridge någon timme innan kvällningen.

F.M. innan promenaden brukade Elsona och jag sitta för oss själva i trädgården. Fruarne med sina handarbeten och jag med någon tidning eller bok och småprata. På detta sätt kommo Elsa och jag Elsa Per närmre, vilket glädde oss. De gamla föräldrarne, Per, Elsas barn och barnbarn samt Karin och syskonen och släktingarne voro de vanliga samtalsämnen och sedan litteratur och andra saker och tång. Min Elsa och jag njöto mycket av all trevnad vi hade i Elsa Pers angenäma sällskap. Vi funno hur isolerade vi varit från slakten under de senare åren.

En dag fingo vi först brev från Karin, som meddelade, att Gittan Kisberg ville, att vi skulle besöka henne och hennes man under en vecka, och sedan fingo vi ett direkt brev från Gittan, däri sades, att hon och Georg verkligen hoppades, att vi skulle komma. Detta var en sådan glädjande och oväntad inbjudning, att vi beslöto oss att tacka ja, isynnerhet som min Elsa gerna ville besöka moster Vivi och Elsa Per bjöd oss på middag i slutet av Augusti med anledning av hennes 75 års dag. Tiden gick dock ej i lås, då Kisberg bjödo oss mellan omkring den 10 - 17. Själva skulle de resa bort den 17. Elsa Per sade sig vilja göra en extra middag för oss och sina barn på själva födelsedagen den 22. På detta sätt fingo vi en vecka mellan den 17 och 22, som vi alltid kunde fördriva på något sätt, och så tackade vi ja på båda håll.

Jag skrev genast till Stockholm för att tinga hotellrum till den 21 - 22, men här skar det sig. Allt redan upptingat. Fru Lovén fick höra detta och erbjöd oss att få bo i hennes tomma Stockholmväning dessa nätter, då hon själv skulle vara i Visby dessa dagar, vilken vänlighet.

Elsa Per avreste ett par dagar tidigare än oss från Vittsjö till Erita i Båstad. Hon fick sålunda ej vara med om ett kafferep en kväll som Majorskan bjöd Fru Lovén, Direktör Norrby samt Elsa och mig med anledning av sin namnsdag, Alindagen. Sista middagen fingo Elsa och jag slå oss ned vid samma bord som dessa, och vi fingo bjuda dem på en butel rödvin till maten som tack för visad vänlighet mot oss.

Så bröto vi upp dagen därpå före den ordinarie frukosten för att fara hem. Vid stationen hann hotellvaktmästaren åt sticka till oss två brev och ett paket karameller, som Karin sänt från Gävle. Brevet voro från Agathe, som på egna och Gunnars vägnar bjöd oss att besöka dem en vecka mellan besöket hos Misbergs och Elsa Pers födelsedag, och från Astrid och Axel att en dag jämte Misbergs äta middag hos dem på Osby. Tänk vad alla varit vänliga mot oss och huru bra det ordnats för oss.

Emellertid reste vi hem till Göteborg glada och tacksamma över vår vistelse på Vittsjö och för all trevnad vi haft i Elsa Pers sällskap. Under resan inträffade intet särskilt, utom att vi hade bra väder och därför bättre tillfälle att se naturen än på nedresan.

Så börjar det tredje avsnittet av vår händelserika sommar efter det att vi under en vecka rustat oss litet, fått tvättat etc.

Efter en vanlig händelslös resa till Stockholm togo vi en bil för att resa till för oss okända Mörby. Karin hade visserligen förklarat huru vi skulle åka, och var vi skulle stanna på vägen vid en röd lada, och chauffören visste något så när var platsen var. Han stannade där han trodde det skulle vara, och så kom Georg utspringade och lotsade oss rätt. Gittan mötte på verandan och sedan läto vi oss det framdukade teet m.m. väl smaka. Det gjorde godt att bliva så väl mottagna. Efter teet visades vi upp till gästrummet i den ena flygeln och insomnade snart i de härliga sängarna och längtade efter morgonen för att få lära känna platsen och först och främst de små barnen, som vi ännu ej sett. På morgonen hörde vi trafiken från landsvägen och när arbetet började på gården, och så kom Gittan med kaffebricka i sällskap med sin lilla tös. Jag vill lova, att kaffet smakade. Kaffet på säng upprepades nästan dagligen. Sedan vi kommit upp fingo vi bekanta oss med den intressanta gården med dess byggnader, skog, gamla träd, utsikter trädgård m.m.

Byggnaden är ett reveterat timmerhus från 1700 talet med tvenne flyglar. Huvudbyggnaden har undervåning med veranda, köksavdelning och tvenne sällskapsrum och övervåningen tre sovrum och badrum samt balkong, gavelrum och frontespisrum. Inredningen är modern med värmeledning men kvar finnes en gammal Mariebergskakelugn i salen. Hemtrevligt och gediget möblerat. Flyglarne, som bebos av gårdens folk äro ännu gammalmodigare än huvudbyggnaden. Den ena bebos av gårdens inspektör och i ett vindrum i denna flygel var det gästrum, som vi bebodde. I inspektörens bostad fick man särskilt intryck av stället ålder, i mitten av huset en väldig mur för kokspis och kakelugnar i rummen och kring denna mur har huset timrats utan källare och utan synlig stenfot och med golvet i ungefär samma höjd som marken omkring. Takbjälkarne voro synliga i en del av de låga rummen och dessa liksom en del synliga strävbjälkar voro av rediga dimensioner. Alderdomliga ladugårdar och äne ett tredje bostadshus och lusthus fyrkantigt med fyra dörrar voro utplanterade litet varstädes kring gårdsplaner och i omedelbara närheten

Samtliga byggnader äro fridlysta. Färgen på bostadshusen var svag skär med med gröna dörrar och fönsterkarmar. Ekonomibyggnaderna äro timrade och rödfärgade. Tillbyggd huvudbyggnaden är en stor gråstens källare innehållande tvättstuga, mjölkbod och en väldig matkällare. Gårdens ägor sträcka sig ned till Edsviken mitt emot Ulriksdals slott. Mörby stora lasarett liksom flera enskilda villor och byggnader och järnvägsanläggningar ligga på mark som avsködrats från Mörby gård. Huvudvägen till Norrtelje och norrut samt till Djurs holm går alldeles utanför trädgården och är det enda, som egentligen stör idyllen, men man vänjer sig vid trafiken och glömmer snart bort den. För barnen ~~men~~ är det litet oroligt med denna men pojken Johan har redan lärtsig att vara försiktig när han skall korsa vägen. Det är som att gå över en starkt trafikerad gata.

I trädgården finnas fruktträd av olika slag därav flera rikbärande klarbärsträd som kommo Elsa och mig att påminna oss Lindås trädgård.

I parken, som Georg visade mig funnos många intressanta träd, flera 200 åriga furor (kontrollerad ålder efter fällen) Roslagens äldsta ek ovanligt symmetriskt växt och visserligen ihålig men med friskt utseende (fridlyst) en gammal lustigt vuxen tall (suptall skulle man säga i Norrland, likaledes fridlyst m.m. Vassarne ovanligt höga och täta. Tillhåll för änder, varav Georg sköt en ~~en~~ Söndags morgon, som Gittan och jag fingo smaka en middag, då vi voro ensamma, Elsa hos Barbro och Georg brta på någon förrättning.

På detta underbara ställe fingo vi tillbringa många minnesrika dagar i angenämt sällskap. Promenader, klarbärsplockning, äppelkart (färdiga för Elsa) samspråk med de äldre och barnen etc. Själv hade jag långa samtal med lilltösen men tyvärr voro hennes långa tal obegripliga för mig. Johan hade mycket umgänge med grannens dotter Katrina. Ibland slagsmåloch så försoningar omväxlande i det oändliga.

Ett par bjudningar fingo vi vara med om. En dag två unga kusiner till Gittan, Söderbaum, varav fröken Söderbaum just hemkommit från språkstudier i Schweiz. En annan gång en släkting till Georg. En dag var en fin och glad kräftmiddag för en familj Molander, gymnastikdirektör från Paris och en familj Wallberg, han advokat i Stockholm. Fruarne äro systrar födda af Billberg, som Elsa känt som ung i Bollnäs. En dag voro vi jämte familjen Risberg med barn och sköterska inbjudna till flygeln på e.m. kaffemed anledning av inspektör Hedins 50 års dag. Georg höll tal och överlämnade ett jakgevär och en penninggåva som bidrag till fästligheterna. Dessa pågingo i ett par dagar bittidag och sent men de störde ej varken oss i gästrummet eller på gården. Det var bara roligt att se glada ansikten och hora ett och annat hurra.

En stor trädgårdssnigel gul med stor snäcka som förekom rikligt på Mörby kan jag knappast påminna mig hava sett förut.

Astrid och Axels middag i Risbergs och gamle professor Mebius sällskap var lyckad och trivsamt. Mebius hava flera år hyrt en villa på Ösby, där de bott några sommarmånader med gamle professorn. Astrid hade ordnat så fästligt med smörgåsbord på ena sidan av huset och kaffe efter maten på den andra sidan. Middagen avåts inom hus. Efter maten togo vi en lång promenad förbi en gammal gård något liknande idyll som Mörby, fast ej så ståndmässigt bebyggd, till en liten sjö där jag särskilt fäste mig vid de säkert två manshöjder höga vassarne, vars make jag ej sett söderut. I den lilla sjön

var ovanligt rikligt med änder som kommo den ena kullen efter den andra och slog ned i vattnet vid skymningen. De lära vara fridlysta där.

Jag promenerade rätt mycket omkring i trakterna i närheten av Stocksund och Djursholm. Trakten är allt vacker men man saknar större höjder och vidare vyer. Allt är idyll och just blandningen mellan gammal och ny bebyggelse är tjusande. Djursholmsvillorna äro ju ståtliga med stora tomter och trädgårdar men - tjänarefrågan och trädgårdsjälp. De mindre villorna kring Mörby och Osby etc. voro mera tilltalande men med mindre tomter än i Djursholm. Det slog mig mest är den för täta växtligheten inpå byggnaderna, som hindrar sol. Där skulle en betydlig avverkning ej vara skadlig.

Från Mörby gjorde Elsa och jag så godt som dagligen utflykter till Djursholm, där Elsa njöt av att få en pratstund med Vivi, och jag var med henne en gång hos henne. Hon ser allt mycket klen ut. Ansiktsfärgen alldeles vit men hon föreföll road av besöken och var språksam och intresserad.

En dag gjorde Elsa och jag besök hos Barbro och bjödos på lunch. Jag har ej någonsin förr sett hennes hem så välvårdat och ordnat som denna gång, och vi tillbrakte ett par trivsamma timmar i hennes sällskap.

Vid Djursholm besökte jag och Elsa även Nils Hessel med fru som bebo sin stora vackra villa nära Djursholms hemmet, Vivis bostad. Nils förefaller vara i mycket god kondition och verksam. Hans arbetsrum med verktyg och maskiner avundas jag honom verkligen. Han visade prov och fotografier av de förnämliga intarsia möbler, som han tillverkat samt saker, som han sytt i korsstygnet och som han stickat.

Lördag f.m. kom Agathe och hemtade oss med bil, och så var den roliga veckan på Mörby förliden och vi vinkade ett tacksamt farväl till Gittan och barnen.

Agathe körde oss till in till Karlavägen i Stockholm, där Gunnar mötte och sedan åkte vi via Roserbergsslott till Travartorp. och så börjar en annan oförglömlig vecka på detta trivsamma ställe. Det är underbart att kunna åstadkomma en sådan idyll av ett gammalt torp med förvuxen trädgård. Denna är givande och smekande för ögat utan att hava förlorat mycket av sitt ursprung. Byggnaden har tillbyggt och har till det yttre bibehållit mycket av sin ursprungliga karaktär men det inre är modernt och trivsamt med alla bekvämligheter. Det är ej överlastat med onödig lyx men med vackra färger och i allo tilltalande. Man kände sig dock själv som en lyxmänniska. Dagen inleddes med att Agathe med någon av flickorna samt Elsa kommo in med kaffebrička i mitt rum på säng. Sedan eller tidigareför de som kunde och hade lust dusch i trädgården.

Fromenader i skogen och efter åkrarne samt flera givande bilturer med Agathe eller hon och Gunnar omväxlande, då Gunnar var hemma, vid ratten, företogs dagligen. Vi besökte en dag Sigtuna och både Agathe och Gunnar voro angelägna om att vi skulle få se allt grundligt. Vi besökte vid detta och senare tillfällen kyrkan och kyrkoruinerna, Sigtunastiftelsen, läroverken, goss- och flick-, det gamla pittoreska rådhuset (man har svårt att tänka sig hårda domar i den lilla vackra rådsalen) Drakegården, hemslöjden m.m. Att räkna upp allt blir en turistbeskrivning.

Det var emellertid roligt att få se den lilla idylliska staden. Det var ej utan att man såg på de små vackra inbjudande husen med tanke på att kunna finna ro för ålderdomen i något av dem. Staden lär vara full av pensionärer. Alla de olika skolorna med alla sina elever gör säkert, att platsen ej verkar för avskild på vintrarne. Byggnaderna, de nya, var också roligt att se. Stiftsgården delvis i modern funkis stil men ändå med gammalkyrkliga motiv, klostergård m.m. var tilltalande. Pojkläroverket låg högt och ljust, stort och vitt, men de imiterade Grekiska pelarne av enkelt material och i närheten andra pelare med Egyptiska kapitäl på spinkiga onyttiga pelare och en port med Egyptisk inramning störde helhetsintrycket för mig. Flickkläroverket var lugnare i stil och var lika vacket och dominerande beläget som pojkläroverket.

Vi gjorde visit på Sjudaregården. Straxt innan vi kommo dit mötte vi Ebba Hugo på väg till Sigtuna. Hon kom gående spänstig och rak i ryggen. Roligt att få helsa på henne. På Sjudaregården träffade vi flera släktingar, som jag ej förut sett, Gunnilla Hazelius, född Lilliehöök, Elisabeth Sjögren med man och dotter, Elisabeth född Cederschöld m.fl. Alla med öppen famn. Agathe hade sedan ett släktkafferep för dessa samt Lennart Lilliehöök med fru barn och barnbarn, Ebba Hugo m.fl. Agathe hade dukat ett stort kaffebord på verandan med kransar och tårter etc av alla de slag, och gästerna två fulla billaster samt cyklande och promenerande gjorde heder åt anrättningarna men sedan ungdomen tagit för sig efter de äldre, så var ej så mycket kvar på faten. Under angenämt samspråk om gammalt och nytt gick tiden fort. Lennart hade jag knappast träffat, sedan han var volontär på Göta Artilleri och brukade få sina Söndagsmiddagar och även dessemellan hos oss och jag ibland höll honom sällskap med kort och punsch på högvakten. Med Elsa Hugo var också roligt att få tala om gamla tider. De förut ej träffade släktingarna var också roligt att något lära känna.

Med Agathes och Gunnars bil fingo vi sedan företaga flera lyckade turer.

Så fingo vi besöka alla Pers tre gifta barn.

Enar hade helt nyligen inflyttat i en nybyggd villa i Vallentuna. Det var en mycket modern villa, som nyss bygts av en ingenjörsmiljö. Omgivningen var ej ordnad ännu, utan här skola Gunnel och Enar ordna trädgård så småningom. Det inre var vackert och smakfullt. Många gamla vackra ting från Pers hem och även en del som jag kände igen från det gamla hemmet i Göteborg. De hade arrangerat som ett hem att bebos hela året runt. I källaren hade Enar ställt sina böcker i ett rum samt hade arbetsplats för sina tavlor i ett annat rum bredvid. Hemmet verkade ljust och glatt, och det glädde oss särskilt att Enar fått ett så godt och i allo trivsamt hem med snäll och duktig hustru och två små rara barn.

Till Nem och Edvard var en lång skogsväg från allmänna landsvägen, nätt och jemt bilväg. Vid en långsmal sjö långt från annan bebyggelse ligger deras ställe. Det lär hava varit byggt på sin tid för en avsatt prest som funnit gården för enslig. Tillhörande jordbruk har Edvard utarrenderat till en granne. Här mottogos vi vid framkomsten av 4 skrikande och snattande flickor (Nems 3 och Agathes en) som helsade och viftade med en just fångduklig mört, som skall användas till agn för kräftfångst. Lantligt och ljuvlig Kräfthåvar lågo vid sjökanten just nyligen använda. Badplatsen bakom en stor sten avprovades av Gunnar. Typisk sommarhem utan grannar inom synhåll/elektrisk belysning eller andra moderna bekvämligheter. En gammal flossamatta, som Elsa

i vårt tidigaste äktenskap vävt till mamma och nu låg straxt innanför farstuddörren, hälsade välkommen, och så plaserades jag i Pers gamle vilstol, som han ritade av åt mig, och som jag nu har en kopia av. Lunchen serverades på verandan med utsikt över sjö och skog under livligt och högljutt samspråk. Skaarpt kanariegult porslin och röda tabletter gingo bra i färg med de förlorade äggen och skinkan, som jämte godt kaffe smakade resenärerna och de övriga hör och synbarligen förträffligt. Jag hade tänkt mig, att det skulle vara svårt att se Nem så sjuk, som jag väntat, men man tänkte knappast på att hon hade svårt att röra sig och reda sig. Självt föreföll hon glad och såg nöjd ut liksom Edvard, där han visade sina växter, varav en del stammade från Kleven. Tonen över det hela var trevnad och glädje under ett oavlätligt snatter av ungdomen, som var roligt att höra på.

Fers sommarhem låg i skogsbrynet med utsikt över öppna stora åkerfält och sjö, de senare dock ej så nära. Byggnaden ett stort rektangulärt, reveterat och vitmålat timmerhus, har ursprungligen avsetts och använts till tingshus. Det ligger mitt på en sandplan och litet trädgård hade iorsningstälts på ena långsidan av huset, annars öppen mark. Pelle hade låtit reparera huset. Allt ljusst och glatt, rummen i ett plan, stora och luftiga målade i ljusa pastellfärger eller helt vitt. På det yttre inga utsprång, balkonger eller verandor, allt rätt och slätt. Det enda avbrottet i de jämna fönsterraderna var att ett stort fönster från golv till tak upptagits i vardagsrummet. Under hela huset var en murad källare med valv flera hundra år gammal där det varit arkivutrymman, häkte m.m. och nu utgjorde idealiskt utrymme för värmepanna, förrådsrum av olika slag m.m. På vinden som var hög och ljus kunde säkert vid behov inredas flera rum. Möblerna sågo alla så ljusa och nya ut, men så småningom igenkände jag den stora hörnsoffan från Hedetorp fast i annan färg och ljusst överdrag och gamle tamburspegeln från Hypoteksföreningen, då mahogni och guld, nu vit och guld och också ett par stolar, som jag tror ursprungligen varit på Klinten. De fyra små flickorna voro för rara. De roade sig springa på kapp med kvigorna. Alla barfota t.o.m. den lilla minsta och klädda i smårutiga klädningar. Vi undfägnades med coctail och kex samt födelsedagstårta med anledning av Doktorinnan Wikanders födelsedag, som hon jämte sin man firade hos Pelles. Pelle själv var tyvärr ej hemma. På vägen därifrån upptäckte vi det vita vackra huset på 100 tals meters avstånd över åkrar och sjö.

Från Pelles foro vi på ett kort besök till Löfsta hos Sigrid samt Cecilia och Lars och beundrade deras små pojkar, varav Johan var en ny bekantskap. Abba och Axel Palm voro också på besök och deltog med oss vid kaffebordet hos Sigrid. Löfsta var sig likt i yttre måtto men alla kände saknaden efter Enar. Lasse visade med stolthet ett nytt hönshus och föreföll belåten med skörden, som han fått under tak, men ännu återstod mycket att bärga.

En f.m. hade Agathes små flickor bjudit med kort på kafferep i lekstugan. Nenna var mycket trivsamt och kalaset gav påminnelse om liknande tillställningar för ca 65 år sedan, då man ej var fullt så långbent och styv i lederna. Nu var det förbundet med viss svårighet att tränga ihop sig på minimala stolar i den lilla lekstugan. De hade ordnat sitt kalas så behändigt och hade fullständig servis m.m.

Agathe var även angelägen att vi skulle se det mesta

av den kringliggande bygden. Utom Sigtuna besökte vi Wenngarns slott, en vacker och ståtlig 1600 tals byggnad med vackra proportioner och linjer, vinklarna dock ej alltid räta. Vi voro inne i slottet och beundrade trapporna och valven, kapellets underbara barockinredning i grönt och guld samt med goda målningar, men sådana tarvliga sittbräder, som åhörarna fingo nöjas med under säkert långa predikningar i ej uppvärmd lokal. Riddarsalen hade stor-slagna proportioner och med utsigt över parken genom små blyinfattade glas. Målningar av Ehrenstrahl med framställningar av Disasagan prydde väggarna. Av Steninge slott liksom av Rosenbergsslott sågo vi endast det yttre, som imponerade samt parkerna. I samband med dessa slott betraktade jag även Djursholms slott, som jag besökte från Mörby.

Sista dagen på Travartorp kom Edvard Schneider på middag, och han följde med då Gunnar på kvällen körde oss in med bilen till Stockholm, och så slutade de oförglömliga dagarna på Travartorp.

Till Stockholm kommo vi försenade vid all tiden. Vi åkte först till Majorskan Mannerstedt och avhemtade henne, då hon av Fru Lovén fått nycklar och hon åkte med oss till hennes bostad för att installera oss där. Allt var väl ordnat för oss. I köket droppade emellertid ned från taket, vilket vållade oss litet huvudbry, men vi funno en spann och satte under droppet och insomnade lugnt under det vi räknade klockslagen från den gamla Ostermalmskyrkan. Det kändes litet konstigt att bo i alldeles främmande rum, och vi hade litet äventyrligt en kväll vid hemkomsten, då vi ej visste var kontakterna voro och ej hade några tändstickor men vi trevade oss så småningom rätt .

Festligheterna på Elsas födelsedag voro mycket lyckade. På f.m. var stor mottagning med många tamter, mycket och många presentter och blommor. Axel Palm och jag representerade det manliga inslaget. Elsas nya bostad är vacker och tilltalande, och de gamla värdefulla möblerna taga sig så bra ut. Middagen var synnerligen lyckad. De flesta av Elsas barn, Sigrid och Maria Sjöquist min Elsa och jag d.v.s. ungefär så många som kunde rymmas kring det ståtliga bordet med antikt Ostindiskt porslin m.m. Bra tal av Maria Sjöquist, Elsas barn samt Scheidler och Bigge och i allo god stämning. Jag framförde ett tack till Elsa från Pers föräldrar syskon och svägerskor.

I Stockholm besökte jag Skansen och det nya historiska museet under det att Elsa var på Djursholm. Tillsammans hade vi te på N.K. terass för att tacka Majorskan Mannerstedt för det besvär vi vållat henne, och sista middagen intogo vi på Gyllene Freden, dit vi bjudit Barbro och Ambjörn. Sedan vi skjuts från dem återvade vi Elsa och jag kring i den gamla staden . Jag hade glömt bort, att det kunde vara så stämmingsfullt där. På Stortorget var ett kyrkligt möte med sång och tonerna klingade underbart mellan de gamla husen.

Påföljande morgon avreste vi avviftade av Astrid med hennes lilla Eva, och så slutade tredje kapitlet av vår hädelserika och lyckliga sommar.

På väg till affärsmöte i Danmark passerade Gittan och Georg Risberg Göteborg och vi fingo vid en liten lyckad middag i sällskap med en del av Gittans vänner tillfälle att tacka dem.

Under lite mer än tre veckor i September vistades vi

som vakter i våra vänners Bildts villa vid Långedrag liksom föregående år. Tyvärr var kallt och ruskigt väder mest hela tiden, och Elsa var fullt upptagen med all fallfrukten och med vävning.

Det har varit en ovanligt lyckad sommar 1946, och det är nästan otroligt att tänka sig att verkligen hava varit föremål för så mycken vänlighet och vänskap, som vi fått åtnjuta, och att hela sommarprogrammet kunnat gå i lås utan missräkningar eller störningar av något slag. Allt har bara varit harmoniskt och roligt.